

מתיקנות הדרך היומית

גליון מס'
26

פר' דברים-חזון
תש"פ

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

הסופר של מרן הרבי מבאבוב שרצה להיות שדכן

הרחמים שבתוך ההסתרה

בימים האלה אנו עסוקים כל הזמן עם המגפה, מדברים על עוד ועוד חולים, שומעים שוב ושוב על היחס המפלה והפוגעני של המשטרה ושאר הרשויות אל החודרים, שוב סגר, ושוב הגבלות... אולם אם נתעלה מעט, נעמיק ונתבונן ונשנן לעצמינו את הכלל הידוע "כל מה דעביד רחמנא לטב עביד", כל מה דעביד רחמנא – כולל הכל, נגלה שבתוך כל הקושי יש רחמים וחסדים גלויים ונסתרים.

אתמול בלילה שמעתי סיפור יפה מהתקופה האחרונה. יהודי חביב מאד בארץ ישראל השקיע כסף בפעם הראשונה בחייו, היה זה עסק מסוים באירופה שהיה צריך להשקיע בו הרבה כסף. היהודי שלנו חסך כל שקל, הוא לזה כסף מכל מי שרק יכל, והשקיע שם בעסק בתקווה לראות הצלחה בעמלו.

כשהגיעה התקופה הנוכחית של הקורו... (אינני רוצה להזכיר את המילה), נתקע העסק, כמו עוד הרבה עסקים דומים, ולא רק שההכנסות נעצרו באחת, אלא עוד נגרמו לו כתוצאה מכך הרבה הוצאות. היהודי שלנו הרגיש שחבר עליו עולמו, את כל הכסף שלו הוא השקיע בעסק, וכעת הוא יצא ממנו בשן ועין...

מעשה קטן
מאוד בדור הזה
שקול בכמה
מצוות גדולות
שבדורות
אחרים

בתקופה האחרונה ניסה אותו יהודי את מזלו בתיווך עסקים, והתקשר לידיד ותיק מארצות הברית, ידיד שהיה גביר גדול, לתווך לו עסק מכניס בארה"ב. הגביר הקשיב בקשב רב לכל מילה, שמע כל פרט, ובסוף השיחה הוא אומר לו: "ידידי היקר, העסק שאתה מציע לי לא נראה לי, אבל אני שומע בקולך מצוקה. אני מבין את מצבך. מכיון שאני יודע שיש לך בלי עין הרע משפחה מרובת ילדים, אני מעביר לך לחודש הקרוב 10 אלף דולר, ובקשר להמשך אנחנו עוד נדבר...". היהודי לא ידע איך להודות לגביר, ובעיקר איך להודות לבורא עולם.

הגמרא אומרת במסכת חולין (דף ז ע"ב): "אמר רב חנינא אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה". מובא על כך בספרי החסידות ש'מכריזים' הם אותיות 'מזכירים'. כל קושי שאדם עובר פה בעולם הזה, כל נקיפת אצבע, היא בעצם איתות של תזכורת משמים, מזכירים לו משהו, רוצים ממנו משהו. הבה נזכור זאת ואז נראה גם בתוך הקשיים שפע של רחמים וחסדים.

(מתוך הפתיחה לשיעור, י"ז בתמוז)

חשיבות עבודת ה' בדורנו

לקראת יום היארצייט של מרן האר"י הקדוש נצטט מדבריו קטע שחשוב מאוד שכל אחד בדורנו ישנן אותו חזון ושנן.

תלמידו המובהק מורנו רבי חיים ויטאל זצוק"ל כותב בשער הגלגולים (הקדמה לח): "פעם אחת שאלתי למורי [האר"י הקדוש] ז"ל, איך היה אומר לי שנפשי היתה כל כך מעולה... והרי הקטן שבדורות הראשונים היה צדיק וחסיד שאין אני מגיע לעקבו. ואמר לי [האר"י הקדוש]: דע לך, כי אין גדולת הנפש תלויה בכי מעשה האדם, רק כפי הזמן והדור ההוא, כי מעשה קטן מאוד בדור הזה שקול בכמה מצוות

גדולות שבדורות אחרים, כי בדורות אלו הקליפה גוברת מאוד מאוד לאין קץ, מה שאין כן בדורות ראשונים."

מעלת לימוד תורת הקבלה - לכבוד יומא דהילולא של האר"י הקדוש

הנה נודע, שהיה המהר"ח ז"ל זלה"ה תלמידו המובהק של מרן האר"י ז"ל, אשר סמך ידו עליו, ומלבד מה שגילה לו סתרי תורה בתורת הקבלה ובלימוד הזוהר הקדוש, הוסיף עוד ללמדו נגלות התורה בלימודי הש"ס בבלי ירושלמי, מדרשים והלכות, ולבארם בעומק הדברים עם הסוד הטמון בהם, וכמובא ב"שער המצוות" (פרשת ואתחון), וזה לשונו: "אמנם מורי [האר"י הקדוש] ז"ל היה מהיר וקל העיון בתכלית, ורוב הפעמים היה מעיין בכל הלכה והלכה ששה דרכים של מלפול כנגד ששת ימי החול, ואח"כ היה מעיין דרך שביעי על דרך הסוד, כנגד יום השבת שאין בו קליפות".

כי כן שלמות לימוד התורה, היא כאשר האדם לומד כראוי את הנגלות שבה עם הנסתרות שבה, וכמו שאי אפשר ללמוד את עומק הדברים ללא לימוד פשוטם, כן אי אפשר ללמוד את נסתרות התורה, ללא הבנת נגלותה. אמנם צריך לידע שאין להסתפק בלימוד הנגלה בלבד, כאשר סבורים מרבית הלומדים בשיבוט ובכוללים, מאחר שהתורה באמיתותה היא בעמקי מסתוריה, ואין מאמריה בכל ענייני העולם הזה, כי אם בדרך כסויים והלבשות מרובים לאורות הנסתרים הגנוזים בה, להיות כל התורה שמותיו של הקב"ה, דאסתכל באורייתא וברא עלמא, והיא רוחנית נעלמת ונסתרת מעיני כל חי, וכל מה שזוכים לטעום ממנה בעולם הזה, אף חכמי וצדיקי הדור גאוני עולם ומצוקי ארץ, בחכמה מרובה בבינה והשכל בטוב טעם ודעת, אינו כי אם חלק זעיר ודקיק ביותר מאורה הגדול והרב.

ולכן עיקר ביאת הנשמה לעולם הזה, הוא בשביל לדעת את ה' בלימוד נסתרות התורה, וכאשר נדרש בזוהר חדש שיר השירים על הפסוק "אם לא תדעי לך היפה בנשים", וכמבואר בהרחבה בהקדמת המהר"ח ז"ל זלה"ה לעץ חיים. (עייין שם בהרחבה, ובמה שכתבתי על ההקדמה בביאור פרדס יצחק). וכן בלימוד נגלות התורה ולאחר מכן בעומק הדברים על פי נסתרות התורה, זוכה האדם לקשר על ענייני עולם הזה הנזכרים ונמצאים בנגלות התורה, אל בחינת עולם הבא אשר בנסתרות התורה, ובה מעלה ומתקן את הבריאה לרשרה העליון, וכן מקשר כל העולמות מלמטה למעלה, וזוכה בזה לראות באור הגנוז לצדיקים לעתיד לבוא, בסוד מה שכתוב "מה רב טובך אשר צפנת ליראך", להיות זה האור גנוז ונעלם בתורה הקדושה הנקראת טוב, וצפון הוא ליראי ה' ולחושבי שמו, אשר נכנסו לבקר בהיכלו, ולזכות לאוצר של יראת שמים.

(מתוך מאמר על לימוד תורת הקבלה, מאת הרה"ג המקובל רבי יצחק בצרי שליט"א מראשי ישיבת השלום, בעל מחבר הספרים פרדס יצחק על מאמרים מהש"ס מהספר עץ חיים, ושער מאמרי רז"ל עם ביאור פרדס יצחק, וספר ליקוטי הש"ס עם ביאור פרדס יצחק, וסדרת הספרים על הש"ס שיה יצחק)

יומא דהילולא קדישא

יום ד' אב, יומא דהילולא של כ"ק מרן הגה"ק רבי בן ציון מבאבוב ה"ד בעל ה'קדושת ציון' זצוק"ל

כידוע ניהל הגה"ק בעל הקדושת ציון מבאבוב זצוק"ל ישיבה קדושה בעיר באבוב, ובימיו נפתחו סניפים של הישיבה בכל ערי גליציה, ובאבוב הפכה למרכז החסידות והרבצת התורה. התייחסותו של מרן זצוק"ל אל תלמידיו, היה כאב רחמן, הוא נשא על שכמו את כל דאגותיהם ואת בעיותיהם בגוף ובנפש. כשהגיעו הבחורים לגיל השידוכים, השתדל בעצמו לברר ולהודיע אודות ההצעות שהציעו לפניהם, ואצל בחורים יתומים, היה הוא האב והאם גם יחד, ודאג לכל הוצאותיהם ביד רחבה.

כ"ק מרן בעל הקדושת ציון ז"ע ה"ד, היה אומר על הגמרא (קידושין ז' ע"ב) בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין, שישנה הוכחה לכך שללימוד התורה הוא התרופה הטובה ביותר נגד היצר הרע, כי אם יתבונן אדם יוכל לראות בעצמו, שכאשר הוא מקבל על עצמו כל קבלה טובה שהיא, אין היצר הרע נלחם כנגדו כל כך להפריעו, כמו כאשר הוא רוצה להתחזק בהתמדת התורה, שאז משקיע היצר הרע כוחות עצומים להפריעו ולבטלו מלימודו. ומזה גופא מוכח, שהתורה הקדושה היא עיקר הכלי-זיין נגד היצר הרע.

והוסיף הרבי עוד על כך: "לפעמים נכנסים בחורים לחדרי ושופכין לפני את מר לבם על מצבם הרוחני, ושואלים ומבקשים ממני להורות להם דרך תיקון על עונותיהם, ואם הייתי נותן להם סדר תשובה של גלגול שלג או שריפת הידים ושאר סיגופים, הם היו מוכנים לקבל זאת על עצמם, אבל הכי קשה עבורי לפעול שיקבלו על עצמם לשבת וללמוד דף גמרא בהתמדה...".

השנה לכבוד יום היארצייט שוחחנו עם הרב החסיד מהיושבים ראשונה במלכות באבוב ראש הכולל הגאון רבי יצחק לאנזאם שליט"א בעל המספר הנפלא שחקר כל סיפור על מרן הקדושת ציון, ומפיו שמענו סיפור מעניין מאוד:

בעיר באבוב היה יהודי חשוב, סופר סת"ם. הוא היה כותב את התפילין לכל בני העיר. פעם עלה בלבו

מיני מתיקה

הגמרא אומרת במסכת קידושין (דף ז' ע"א): הכא באדם חשוב עסקינן וכו'. נותן לנו רש"י הקדוש הגדירה מחדשת מה הכוונה אדם חשוב, מי נקרא אדם חשוב, "שאינו רגיל לקבל מתנות". זוהי ההגדרה של אדם חשוב. גם שלמה המלך החכם מכל אדם אומר (משלי טו, כז) "וְשׂוֹנֵא מִתְּנוּת יְהִיָּה". בברכת המזון אנו מבקשים עבור העולם: "וְיָנֵא אֵל תַּצְרִיכֵנוּ לֹא לְיָדֵי מִתְּנַת בְּשׂוֹר וְדָם". לכאורה יש להבין מה נורא כל כך לקבל מתנה? לפי דעת בעלי בתים היינו אומרים שאדרבה קבלת מתנה מחבר טוב מחברת ומקשרת בין שני אנשים בקשר טוב וחיובי ומביאה לאחדות בעם ישראל?

אולם למי שיתבונן היטב ההסבר הוא כך: אדם חשוב פותח ערוץ קשר ישיר עם בורא עולם, הוא אומר לקב"ה, 'טאטע' כעת אני רעב וצריך ארוחת בוקר, 'טאטע' אני צריך 100 ₪ למכולת, והקב"ה נותן לו את כל צרכיו, 'ואתה נותן להם את אכלם בעתו', כמו ילד המבקש מאביו ומקבל מה שהוא צריך. ולכן ברגע שהוא מקבל מתנות מבשר ודם, זה מסייג אותו מערוץ הקשר הישיר שלו עם בורא עולם, ולכן הוא 'שונא מתנות', והוא 'אינו רגיל לקבל מתנות'. וכמו שהגמרא אומרת (סוטה דף מח ע"ב): "דבי אליעזר הגדול אומר כל מי שיש לו פת בסלו ואומר מה אוכל למחר, אינו אלא מקטני אמנה". כי הצדיק בעל האמונה יש לו ערוץ קשר ישיר עם בורא עולם כדי לקבל את השפע, ולכן הוא לא רוצה לא מתנות ולא הלוואות.

רעיון לשידוך כל שהוא. הוא הכיר שני יהודים טובים בעיר, אחד היה לו בן בחור ירא שמים, ולשני היתה בת כלילת המעלות, והוא הבין שהם מאוד מתאימים זה לזה. נכנס הסופר לרבי בעל הקדושת ציון זצוק"ל ושאל האם להציע את השידוך. ענה לו הרבי: "השידוך עצמו מוצא חן בעיני, רעיון טוב מאוד, אבל אתה אל תציע את זה. קח שדכן שיציע את הרעיון לשני הצדדים". לתמיהתו של האיש הסביר הרבי את דבריו כך: "שדכן חייב בדרך כלל להגזים, לכל אחד מהצדדים הוא מספר אודות מעלותיו של השני, וכמובן הוא מנפח את הדברים, וסופר סת"ם שהוא כותב דברי אלקים חיים, תורת אמת, חייב להיות איש אמת, ולכן סופר לא יכול להיות שדכן!..."

אליבא דהלכתא - שאלות בהלכה בסוגיות הדף היומי

השבוע נלמד בדף היומי (שבת קמ"ב ע"א וע"ב) אודות דיני בסיס לדבר האסור, ושאלתנו בפינו, מי שעושה שמחה וכדו' והוא צריך מגש לחלק מנות לאורחים, ויש לו רק את המגש המיוחד לפמוטי השבת, האם מותר לו להשתמש אתו?

תשובה שנתקבלה מאת הרב הגאון רבי ירמיה מנחם כהן אב"ד פאריז מחשובי הדיינים בקהל חסידי בעלזא

כבוד ידידי ורב חביבי הרה"ג רבי אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א, בעל העלון החשוב "מתיקות הדף היומי",

אחר דרישת שלומכם הטוב כראוי,

לשאלה שהעלית במסגרת עלוןך על הדף היומי, במגש ששמים תחת הנרות ובדרך כלל הנרות מונחים עליו למשך כל השבת, אם מותר להשתמש בו להגיש עליו מאכלים.

תשובה. היות והמגש נהיה מוקצה על ידי שהניחו עליו את הנרות לשבת והרי הוא בסיס לדבר האסור, כמבואר בגמרא וטור שו"ע (סימן רע"ט) ונושאי כליו (שם), שנו שהדליקו בו בין השמשות איתקצאי לכולי יומא, אסור להשתמש בו אף לצורך גופו. אמנם אם שמו על המגש דבר מאכל שצריך לו לשבת, נהגו העולם להקל, אך צריך שיהיה פרי חשוב וכדו', כדי שיריד את דין המוקצה מהמגש.

אבל מצאתי בספר שמירת שבת כהלכתה שמביא שיטת האגרות משה (בשר"ת סימן ל') דאם המגש הוא מיוחד תמיד לנרות, אין מועיל מה שהניחו עליו דבר היתר, ואסור להשתמש בו אף לצורך גופו. ולא ראיתי ראייתו של האגרות משה, אבל אם נעייין נראה דהרמ"א (סימן ש"י סעיף ז') גבי מיטה שייחדה למעות, הביא ויש אוסרין אם ייחדו לכך אף אם בין השמשות לא היו המעות עליו, כיון שבדול ממנו בפירוש, מיהו לצורך גופו או מקומו מותר. ותמה עליו המגן אברהם דהא דמי לסיכי זיירי ומזורי דכיון דקפיד עליה מיוחד להם מקום (שבת קכ"ג, ע"ש ברש"י ותוס' כמה פירושים). ופירש במחצית השקל שעל ידי זה נהיה מוקצה מחמת חסרון כיס, ולכן אסור אף לצורך גופו או מקומו, כדאיתא בשו"ע (ריש סימן ש"ח). ומצינו עוד (בסימן רע"ט ס"ג) דלא מועיל אם נתנו לחם על הנר כדי לטלטלו אחר שייכבה, ויש מי שהתיר, וכתב המחבר שאין לסמוך עליו. וכתב שם המגן אברהם דכיון דהמנורה עיקר עשייתה בשביל השלהבת של נרות השבת, ולא בשביל הלחם ששמו עליו, לכן אוסרין.

אבל אחר העיון בהמקורות, אף שאיני ראוי לחלוק על גאון עולם, נראה לענ"ד שאם נתנו פרי חשוב על המגש אף שמשמשים בו בתדירות לצורך הנרות, אין בזה שום חסרון כיס אם ישמשו בו להבאת דברי מאכל לאורחים, דהוה שימוש לצורך גופו, והיות ולא מדובר בפמוט שיש עליו שלהבת, אלא במגש רגיל, לכן נראה דבמעשה הנחת הפרי בערב שבת הוי כאומר איני בודל ממנו כל השבת ומחשיב הפרי, ומותר להשתמש בו.

אכן יש להדגיש שבמגש יקר במיוחד כגון שעשוי זכוכית דקה וכיוצא בזה, שיכול להיות חסרון כיס בשימוש, אין להקל, אבל מגש רגיל מכסף או מצופה, מי שמיקל להשתמש בו באופן זה אינו מפסיד. (ועי' שו"ע הרב ש"י סעיף ז"ב).

מקולמוסם של הקוראים

התחושה שלי היתה שההתעניינות הזאת היא אמיתית לגמרי, עניתי לו בנימוס ובכבוד, אך בלבי פנימה הרגשתי הרגשה כל כך נעימה ומתוקה מעצם ההתעניינות. בשעת מעשה לא הבנתי את עוצמת המתחולל כאן, כאשר ניצב יהודי חולה שמתכונן... [וכמדומי שלאחר מכן סיפרו, שכאשר הוא יצא מרבינו ז"ע הוא התבטא שהוא מבין שכבר נגזרה הגזירה], ובכל זאת כאשר הוא פוגש בחור צעיר, אינו נותן לפגישה זו שתחלוף בלי משמעות וחיוזוק, ובשיירי שיירי כוחותיו האחרונים הוא מגלה התעניינות כנה וכל כך מחממת. למפרע, כאשר בשבת קודש נתבקש לישיבה של מעלה, תפסתי את משמעותו של אותו רגע קצר שהיה לי במחיצתו. זה סיפור קטן שמשקף את האדם הגדול שזכיתי בצעירותי קצת לקבל ממנו תורה וחסידות, ולראות בו דמות של חסיד מופלא בכל הליכותיו.

אשריך ידידי היקר מזכה הרבים במתיקות נפלאה הגאון החסיד רבי אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א. בעלון שהוקדש לזכר אביך (גליון 20) זכית לקיים 'מכבדו במוטו' באופן נפלא ועצום, זכותו הגדולה תגן עליך.

זכרתי מיום חמישי האחרון של אביך הגאון הצדיק הבלתי נשכח מוה"ר שמואל צבי צלה"ה, כאשר ירד אחרי תפילת שחרית מהשטיבל בנדבורנה אחר שהשתתף בשמחת קריאת השם לבת אחיק הגר"ד שליט"א ואחר שנכנס אצל רבינו ז"ע, פגשתיו במדריגות, ראיתיו מתאמץ בכל מדריגה באופן מפחיד, אך כבחו צעיר בן 15 לא ידעתי לשער את חומרת המצב שיתכן שזה קרוב לפרידה, וכאשר ראני פנה אלי במאור פניו ובלבביותו הכובשת, ושאלני אם אני מרוצה מהחברותות שלי בישיבה...

מאוצרות הפרשה

ה' אלהינו דבר אלינו בחורב לאמר רב לכם שבת בהר הזה. כותב הרבי הקדוש התפארת שלמה מדרומסקי זצוק"ל, שהפרשה זאת נקראת תמיד בין המצרים בשבת חזון, והיא מרמזת לנו דבר חשוב לימים אלה. 'בחורב' רומז על החורבן, ו'שַׁבַּת' רומז על שַׁבָּת, כלומר שאף על פי שאין לנו את בית המקדש ואי אפשר לקיים את מצוות המועדים כהלכתם, לעלות לרגל ולהביא קרבנות, אולם את השבת קודש יש לנו גם עכשיו, כי גם בזמן הזה השכינה שורה בישראל ביום השבת כמו בבית המקדש. וזו הכוונה ה' אלקינו דבר אלינו בחורב, היינו בעת החורבן, רב לכם שבת, דבר גדול יש לכם את השַׁבָּת.

ובזה הוא מבאר שם מה שאמרו במסכת יבמות (דף ו' ע"א) שאין בנין בית המקדש דוחה שבת, כי שבת בעצמה היא בחינת בית המקדש.

נקודה למחשבה:

הגמרא אומרת שביום הדין שואלים את האדם ציפית לישועה. ולכאורה צריך להבין מהי השאלה הזאת, מי הוא שוטה שאינו מצפה לישועה? מסביר בספר החיים [לאחי המהר"ל מפראג], שיש הרבה אנשים שאינם רוצים את הגאולה מכל הלב, כי הם מפחדים מיום הדין הגדול, הם אינם יודעים מה יהיה בדינם, ואף שהם מתפללים על הגאולה, בעומק הלב הם אינם מחכים לכך באמת, אבל הם צריכים לדעת כי על האדם לקוות לה' ולדעת שבדאי לא יאונה רע לקויו, ולא יתכן שמביאת הגאולה שהקב"ה הבטיח לנו עליה כל כך הרבה הבטחות יגיע לנו איזה דבר רע.

תחזקנה ידיך בהמשך הפצת התורה וקירוב ליבם של ישראל לתורה ולנותן התורה. ביידידות ובהערכה רבה, אריה לייב אלבוים (ראש כולל אליבא דהלכתא בקריית נדבורנה)

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com